

EKSEM OG HUDALLERGI HOS FRISØRER – OM UDSÆTTELSE I ARBEJDSMILJØET OG BRUG AF HANDSKER

Af Ulrik Fischer Friis, Videncenter for frisører og kosmetikere, Herlev og Gentofte Hospital

Forskning har vist, at frisørfaget er et højrisikofag for udvikling af håndeksem. I en svensk spørgeskemaundersøgelse fra 2006 rapporterede kun 1 ud af 3 frisører, at de aldrig nogensinde havde haft håndeksem. Det betyder at håndeksem er noget de fleste frisører stifter bekendtskab med i løbet af deres karriere (Figur 1).

Figur 1. Frisør med håndeksem. Foto: Videncenter for frisører og kosmetikere.

Håndeksem debuterer oftest hos frisører i løbet af deres elevtid (40 %) og inden for de første 2 år efter at de er færdiguddannede som frisør (19 %), Tabel 1.

Tabel 1. Debuttidspunktet for håndeksem blandt frisører. En svensk spørgeskemaundersøgelse af 5034 frisører – uddannet i perioden 1970-95.

Tidspunkter for debut af håndeksem	Antallet af frisører med håndeksem
Før påbegyndelse af erhvervsuddannelse	10%
Under erhvervsuddannelsen	40%
1-2 år efter endt uddannelse	19%
3-5 år efter endt uddannelse	12%
>5 år efter endt uddannelse	19%

I en ny spørgeskemaundersøgelse fra Videncenter for Frisører viste det sig at 53,1 % af 504 nyuddannede frisører havde haft håndeksem til sammenligning havde 18,8 % af andre unge haft håndeksem. I en tidligere spørgeskemaundersøgelse fra Videncenter for Frisører, der omfattede 5324 frisører, der fik svendebrev i perioden 1985-2007, sås, at 44,3 % af frisørerne havde forladt faget og i gennemsnit havde arbejdet 8,4 år (inkl. de 4 år som elev) inden da. Allergi/eksem sammen med muskel-/skeletlidelser var hovedårsagerne til at de var stoppet i faget.

UDSÆTTELSE I FRISØRSALONEN

Håndeksem kan skyldes irritation af huden, fx som følge af vådt arbejde eller ved kontakt med allergifremkaldende kemiske stoffer.

Frisører er ofte i kontakt med forskellige allergifremkaldende stoffer fx para-phenylenediamine (PPD) i hårfarver, persulfater i afblegningsmidlerne, nikkel fra deres redskaber, latex (proteinet i naturgummi) og gummikemikalier fra handsker og forskellige konserveringsmidler og parfumestoffer i fx shampoo, balsam, hårkure og stylingprodukter m.m. De hyppigste erhvervsrelaterede allergier hos frisører er: PPD (9,0 %) (anvendes i hårfarver) og ammoniumpersulfat (10,8 %) (anvendes i afblegningsmidler).

HÅRFARVER

Frisører udsættes for allergifremkaldende farvestoffer ved hårfarvning, som fx p-phenylene diamine (PPD). Den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelse blandt 5324 danske frisører viste, at frisører i gennemsnit fuldfarver 9,3 gange pr. uge, hvilket svarer til 1,9 fuldfarvninger/dag. I Sverige har man undersøgt, hvornår en frisør er mest udsat for allergifremkaldende hårfarvestoffer. De analyserede, hvordan 20 frisører, fordelt på 11 saloner, blev udsat for hårfarve ved 15 hårfarvninger og 10 fuldfarvninger. Undersøgelsen viste at frisører er mest udsat ved klipning af nyfarvet hår. Eksperimenter viser at hårfarvestoffet PPD tænger ned i huden ved selv kort berøring (30 min). Frisører anbefales derfor at klippe håret før det farves. Hårfarver er blandt de hyppigste årsager til arbejdsbetinget allergi hos frisører. Får man som frisør først allergi over for hårfarve, må de fleste forlade faget.

Desuden fandt de svenske forskere at selv omgivelserne i frisørsalonen kan være forurenet med hårfarvestoffer i små mængder. Det er vigtigt at holde salonen ren og ordentligt, så man ikke bliver udsat for allergifremkaldende stoffer uden at vide det.

AFBLEGNINGSMIDLER

Ud over hårfarvestoffer er frisører også i kontakt med afblegningsstofferne: ammonium-, kalium- og natriumpersulfat. Disse tre stoffer anvendes i afblegningsprodukter og er alle kendt for at give forskellige typer allergi, som viser sig ved astma og nældefeber eller som eksem. Når frisørerne blander afblegningsmidler, blandes støvende persulfater og hydrogenperoxid, som let hvirvles op i luften og kan inhaleres (via næsen/munden til lungerne) eller komme i kontakt med øjnene.

I det danske studie med 504 frisørelever/frisører viste det sig at risikoen for udvikling af nældefeber stiger med læretidens længde. Det er

værd at bemærke at brugen af persulfater som blegemiddel i mel blev forbudt i 1950'erne for at beskytte bagere mod astma og eksem. Det anbefales at anvende afblegningsmidler som ikke er i pulverform, dvs. som creme og/eller granulat.

METALLER

Nikkelallergi er meget hyppigt blandt kvinder og opstår som regel som følge af brug af smykker, der frigiver nikkel. I en frisørsalon kan man blive udsat for nikkel via redskaber, således viste en dansk undersøgelse at 0,5 % af 200 frisørsakse og 53,8 % af 13 frisørhæklenåle frigav nikkel. Der er således mulighed for at frisører pådrager sig et erhvervsbetinget eksem forårsaget af nikkelkontakt.

VÅDT ARBEJDE

Våde hænder i 2 timer eller mere dagligt øger risikoen for håndeksem. Det har næsten alle frisører. I en dansk spørgeskemaundersøgelse svarede 86,6 % (2506/2896) at de havde våde hænder mere end 2 timer pr. dag. Brug af handsker ved våde procedurer som hårvask nedsætter risikoen for håndeksem. Det anbefales at bruge handsker ved vådt arbejde som hårvask.

HANDSKER

Ved at bruge handsker undgår man at komme i direkte kontakt med allergifremkaldende stoffer og udsættelser for fx sæbestoffer og vand, der irriterer huden.

- Det er vigtigt at bruge handskerne korrekt:
- Engangshandsker må ikke genbruges,
- Handsker må ikke vendes på vrangen
- Handsker skal aftages korrekt, så huden ikke kommer i kontakt med de stoffer, som handskerne skal beskytte mod, Figur 2. Se film her om hvordan du tager handsker korrekt af: <https://www.youtube.com/watch?v=6UyylxEfjO0>

Figur 2. Sådan tages handsker korrekt af. Foto: Videncenter for Allergi.